

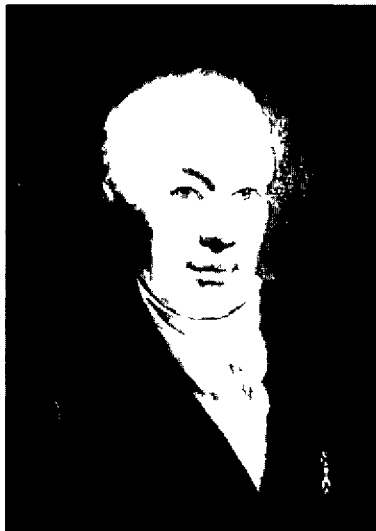
Joannes Nicolaas Rouppe

° Rotterdam 17-4-1768

† Brussel 3-8-1838

Burgemeester van Brussel 1830 - 1838

Joannes Nicolaas Rouppe werd geboren te Rotterdam op 17 april 1768, als zoon van doctor medicus Ludovicus Rouppe en van Engelina (Angelina) Kocks (Cokx, Koks, Kochs). Hij was de tweede oudste in een gezin van twaalf. Over zijn kinder- en jeugdijaren is helemaal niets geweten. Op 27 juni 1789 werd hij licentiaat "in de artes" aan de universiteit van Douai (F). Aanstands na deze studies werd hij Noordnederlands katholiek beursstudent aan het "Hollands College" te Leuven, waar hij voor priester studeerde. Als jongeling was hij vatbaar voor nieuwe idealen en bewegingen. In 1794 verliet hij het seminarie als subdiaken en baccalaureaat in de theologie en sloot zich aan bij de revolutionaire beweging, komende uit Frankrijk. Hij week zelfs voor enkele maanden uit naar Parijs, waar hij studeerde aan de "Ecole normale supérieure de Paris" (1794-1795). Later, op 11 september 1805, werd hij licentiaat in de rechten aan de "Ecole de Droit de Paris".

ROUPPE TIJDENS DE FRANSE PERIODE

Bij zijn terugkeer te Leuven werd hij aanstands op 1 juni 1795 adjunct-griffier van de "Municipalité de canton de Louvain" en kort nadien promoveerde hij tot "commissaire du Directoire exécutif" bij dezelfde administratie (1795-1796), om nadien dezelfde functie waar te nemen bij de "Administration municipale du Canton de Bruxelles" (1796-1799). Hij werd commissaris van de "Directoire exécutif" bij de centrale administratie van het Dijledepartement (1799-1800) en raadslid (provincieraadslid) van het Dijledepartement (1799-1800). Na zijn burgemeesterschap (1800-1802) werd hij vrederechter te Brussel (1802-1806) en inspecteur-generaal van de gevangenis te Vilvoorde (1806-1815). In 1811 vestigde hij zich als advocaat te Brussel, een functie die hij ook zal uitoefenen in de Nederlandse periode (1827-1829). Gedurende een ganse tijd was hij ook medewerker aan het dagblad "Le Républicain du Nord" te Brussel (1795-1798).

Kort na zijn benoeming tot commissaris van het "Directoire exécutif" bij de municipaliteit van het canton (voorzitter van het gemeentebestuur) Leuven trad hij meerdere malen op als redenaar en deed telkens de oproep van haat aan het koningschap en trouw aan de republiek. Ondanks zijn vroegere studies voor priester was hij nu een uitgesproken antiklerikaal. Hij liet de Sint-Michielskerk voor de katholieke eredienst sluiten en heropende ze als "tempel van de rede". Van 14 maart 1796 tot 14 februari 1799 oefende hij dezelfde functie uit te Brussel. Ook hier voerde hij een strek antiklerikale politiek. Hij liet meerdere priesters aanhouden en verzette zich tegen de heropening

van twee katholieke kerken te Brussel. In februari 1799 werd hij departementaal commissaris van het Dijledepartement, in opvolging van Mallarmé, die te Parijs in ongenade was gevallen. In deze functie wilde hij dat overal in het departement de Franse wetten strikt werden opgevolgd en nageleefd. Alle vormen van oppositie wilde hij uitschakelen. Sinds 1795 kon Charles Jacquemin, bijgenaamd Charles de Loupaigne of Charlespoigne, rekenen op een zekere achterban van plattelandsboeren die de republikeinse overheid regelmatig pesten en kopzorgen bezorgden. In juli 1799 werd hij door het leger gelokaliseerd en Rouppe trok in eigen persoon mee op klopjacht in het Zoniënwoud. Op 30 juli 1799 werd de Loupaigne gedood in een treffen met militairen. Diens afgehakte hoofd werd in opdracht van Rouppe tentoongesteld op de Brusselse Grote Markt. De arrestatie van Charles Loupaigne betekende een groot succes voor Rouppe. Gedurende een zeer korte tijd was Rouppe lid van de prefectuurraad van het Dijledepartement.

ROUPPE ALS "MAIRE" VAN BRUSSEL IN 1800 - 1802

Nadat (graaf) Arconati-Visconti om zogezegde gezondheidsredenen zijn ontslag had ingediend als maire (burgemeester) van Brussel werd Jean-Nicolas Rouppe bij besluit van de Eerste Consul van 29 thermidor an VIII (17 augustus 1800) benoemd tot "maire" van Brussel. Gezien zijn karakter en zijn vastberadenheid zal ook deze functie voor hem van korte duur zijn. Reeds in 1801 geraakt Rouppe al in conflict met de regering te Parijs. Zijn voorganger Arconati-Visconti had het plan opgevat om de gronden van de oude vesten rond de stad openbaar te verkopen. Dit om het negatief van de stadskas aan te zuiveren. De regering had zich hiertegen verzet, wat wellicht de ware reden van Arconati's ontslag was. Rouppe ontvouwde de plannen opnieuw en trok naar de rechtbank. De Minister van Oorlog vernietigde de raadsbeslissing en beklemtoonde het strategisch belang van deze gronden. Bij de Raad van State werd Rouppe eveneens in ongelijk gesteld. In december 1801 ontstond een nieuw conflict met de hogere overheid. Hij nam de verdediging op zich van twee bedelaars — Aerts en Goffin — die beschuldigd werden van smokkel en gevangen gehouden werden in het kasteel van Ham te Steenokkerzeel. Rouppe stelde de procedure in vraag en de plaats van gevangenhouding. Het kasteel van Ham was geen officiële gevangenis. Zijn bemoeiing in deze zaak was een belangrijke fout. Maar hij ging verder en publiceerde en verspreidde zijn protest, met de gevoelige en uitdagende zin: "Le peuple français célébra-t-il le 14 juillet pendant qu'on rétablit la Bastille au fort de Ham?". Rouppe werd te Parijs ontboden bij de minister, werd ontslagen als "maire" van Brussel en opgesloten in "Le Temple" (23 januari 1802). Na enkele maanden gevangenis werd hij op 6 april 1802 vrijgelaten en moest op een afstand van 30 km. van Brussel en Parijs blijven. Te Brussel werd op 25 messidor an X (14 juli 1802) Van Langenhove geïnstalleerd als nieuwe "maire". In juli 1803 maakte Rouppe deel uit van de "gardes d'honneur" die Bonaparte ontving. Tot 1806 bleef hij vrederechter en werd van dan af tot aan het einde van het Franse regime inspecteur-generaal van de gevangenis van Vilvoorde. In deze functie verrichtte hij nuttig werk, zowel op het gebied van orde en tucht, als op het vlak van hygiëne en gezondheid, waardoor het sterftecijfer met negentig procent daalde. In 1809 ging Rouppe zelf zijn rapport aanbieden bij koning Louis Napoléon van Nederland te Utrecht, getiteld: "Tableau statistique de la maison de détention de refuge de Vilvorde".

ROUPPE TIJDENS DE NEDERLANDSE PERIODE

Na de val van het Keizerrijk, tijdens de Nederlandse periode vervulde Rouppe geen enkele openbare functie. In deze periode vinden wij hem terug als advocaat te Brussel (1827-1829). Op 13 december 1822 behoorde hij bij de stichtende leden van de "Algemene Nederlandsche Maatschappij ter begunstiging van de Volksvlijt" (Société Générale des Pays-Bas pour favoriser l'industrie nationale). Toen de tegenstellingen tussen Noord en Zuid steeds groter werden sloot hij zich aan bij de opposanten tegen koning Willem I, met o.m. Louis De Potter. Hij volgde de politieke evolutie op de voet en was nauw betrokken bij de septemberopstand van 1830. Hij was aanwezig op de vergadering van de notabelen, die op 28 augustus 1830 plaats had op het stadhuis, waar een verzoekschrift aan koning Willem I werd opgesteld. Enkele dagen later behoorde Rouppe en Sylvain Vande Weyer tot de afvaardiging die de koning van het plan wou afbrengen om met zijn leger Brussel binnen te trekken. De ontmoeting had plaats op het kasteel te Laken met de prinsen Willem en Frederik. De Brusselse vertegenwoordigers waren getooid met de Brabantse kleuren, tot groot ongenoegen van de koning en de prinsen. Rouppe antwoordde hen dat deze kleuren geen symbolen van rebelle waren, maar patriottische symbolen. Een nieuwe delegatie lukte er in de koning van zijn voornemens af te zien. Rouppe maakte als afgevaardigde van de stadsmilitie deel uit van de raadgevende commissie, benoemd door de prins van Orange, op 1 september 1830, en zich eensgezind uitsprak voor de scheiding tussen Noord en Zuid. In 1830 werd Rouppe luitenant van de Burgerwacht en aan het hoofd geplaatst van de commissie van openbare veiligheid, opgericht door de Burgerwacht op 9 september 1830.

ROUPPE ALS BURGEMEESTER VAN BRUSSEL (1830 - 1838)

Op 22 oktober 1830 werd hij verkozen tot burgemeester van Brussel. Enkele dagen later werd hij lid van het Nationaal Congres en nadien volksvertegenwoordiger tot 1836. Zijn voorganger Louis Paul de Wellens de Ten Meulenbergh, die in januari 1821 tot burgemeester werd benoemd vluchtte naar Nederland. Als burgemeester van Brussel mocht Rouppe op 21 juli 1831 koning Leopold I te Brussel verwelkomen en hem de sleutels van de stad overhandigen. Door een beslissing van het stadsbestuur van 30 juli 1831 werd het Sint-Michielsplein herdoopt tot het Martelarenplein, waar de gesneuvelden van 1830 begraven lagen en waar een nationaal gedenkteken zou geplaatst worden, in herinnering aan de Belgische vrijwilligers van 1830. De inhuldiging van het monument had plaats in september 1838, enkele weken na zijn overlijden.

Bij de inval van het land door de Nederlandse troepen, op 6 augustus 1831, wist hij de Brusselse bevolking te begeisteren door zijn proclamaties en richtte hij een ambulance- en geneeskundige dienst op. Tijdens de zware cholera-epidemie van 1832 stond Rouppe dag en nacht op de bres en nam alle mogelijke maatregelen om deze epidemie te bestrijden.

Begin 1834 braken er heel wat onlusten uit te Brussel tussen de Belgische patriotten en de Orangisten, veroorzaakt door de verkoop van de paardenfokkerij van koning Willem I. Woningen van Orangisten werden geplunderd. Zij waren nog talrijk onder de hoge adel en dachten er aan, de aangeslagen paarden van de koning terug te kopen en ze als geschenk aan te bieden. Toen het orangegezinde dagblad "Le Lynx" een openbare inschrijving hield voor de terugkoop van de paarden, zag het volk hierin

een provocatie. Op 5 april 1834 werden de ruiten ingeworpen van een vergaderzaal van de orangisten en trokken een honderdtal oproerkraaiers naar het uitgevershuis van "Le Lynx". Burgemeester Rouppe kwam tussenbeide om de gemoederen te bedaren, maar de dag nadien werden verscheidene woningen van edellieden beschadigd. Rouppe trachtte opnieuw tussenbeide te komen, maar werd zelf bedreigd. Hij moest beroep doen op de tussenkomst van het leger en de koning.

Op 20 november 1834 had de oprichting en de openingszitting plaats van de U.L.B. (Université Libre de Belgique), onder het voorzitterschap van burgemeester Rouppe. Hij bleef voorzitter van de U.L.B. tot aan zijn overlijden. Het stadsbestuur stelde de lokalen van het museum, aan het Museumplein, aan de pas opgerichte universiteit ter beschikking, alsook financiële steun. Het Algemeen Beheer van de Brusselse Godshuizen stelde haar hospitalen ter beschikking van de faculteit geneeskunde.

Het pandjeshuis of "De Berg van Barmhartigheid" (nu gelegen in de Sint-Gislenusstraat) dat een stadsinstelling is werd in 1834 onder zijn voorzitterschap geplaatst. Een functie die steeds tot de bevoegdheid van de burgemeester behoorde. In 1835 wilde hij de gemeentelijke autonomie t.o.v. de geestelijkheid beklemtonen door als burgemeester te weigeren dat de Stad deelnam aan een processie. Hetgeen in zijn logewerkplaats positief werd onthaald.

De stad Brussel kende echter financiële problemen. De plunderingen van 1834 hadden enorme schade berokkend. De stadsfinanciën lieten niet toe de schadevergoedingen alleen te dragen. Rouppe richtte een petitie tot de koning, waarbij hij de steun van de regering vroeg. Daar op zijn verzoek, slechts een ontwijkend antwoord werd gegeven door het ministerie, bood Rouppe, hierin gevolgd door al zijn schepenen en raadsleden zijn ontslag aan, op 14 en 15 mei 1838. Maar bij de verkiezingen, die op het einde van de maand werden gehouden, werd het ontslagnemend bestuur herkozen.

Jean Nicolas Rouppe zou niet lang meer de functie van burgemeester uitoefenen, daar hij op 3 augustus 1838 te Brussel, in zijn woning in de Nieuwstraat, overleed. Zijn begrafenis-uitvaart op 7 augustus ging gepaard met grote luister. Naar schatting werd deze uitvaart bijgewoond door 36.000 aanwezigen, waaronder de burgerlijke overheid en zijn medebroeders van de vrijmetselaarsloge "Les Amis Philantrophes". Lijkredes werden er ondermeer uitgesproken door schepenen Guillaume Hipolytte Van Volxem, namens de Stad; J. Defrenne, namens "Les Amis Philantrophes"; maar ook Mgr. Fornari, pauselijk nuntius te Brussel. Hij werd bijgezet op de begraafplaats te Laken. Twee dagen later, op 9 augustus, had op initiatief van zijn neef, Louis Vandervoort, een kerkelijke begrafenisdienst plaats in de Sint-Jan-Baptistkerk van het Begijnhof te Brussel.

Schepenen François-Jacques De Munck verving Rouppe tot 13 september 1838, van dan af was schepenen Guillaume-Hipolytte Van Volxem dienstdoende burgemeester.

OBELISK ALS GRAFMONUMEN TE LAKEN

Jean Nicolas Rouppe werd onder bijzonder grote belangstelling bijgezet op de begraafplaats te Laken (perk 9 E, weg 22, nummer van de concessie : 17 A, 1838). Op de plaats waar hij begraven ligt werd een obelisk als grafmonument geplaatst. Aan de vier zijden geven gedenkplaten zijn epitaaf. Het geheel wordt afgesloten met een metalen hekken.

ROUPPE ALS VRIJMETSELAAR

In 1796 trad Rouppe toe tot de vrijmetselaarsloge "Les Vrais Amis de l'Union", die pas haar werkzaamheden had hervat. Op 17 februari 1798 stichtte Rouppe samen met vijf Brusselse ingezetenen en elf Franse officieren, die verbonden waren aan de 66ste infanteriebrigade, de militaire loge "Les Amis Philantrophes" op. Hij werd verkozen tot "zegelbewaarder" en "archivaris". Het predikaat "militair" verdween in de loop van de volgende maanden. Op 20 juni 1800 werd hij verkozen tot "Achtbare Meester", maar zijn benoeming door Napoleon tot "maire" van Brussel, in juli 1800, verhinderde een actieve inzet. Pierre Theodore Verhaegen zal, van 1833 tot in 1862, de "Achtbare Meester" worden van deze logewerkplaats.

EEN PLEIN, EEN STRAAT EN EEN MONUMENT

Op 30 juli 1841 werd door een beslissing van het stadsbestuur de "place de la station du chemin de fer du Midi", aan het uiteinde van de Zuidstraat, herdoopt tot het Rouppeplein. Enkele maanden later, op 7 november 1841 werd door het schepencollege beslist om in de onmiddellijke omgeving de benaming Vesaliusstraat te wijzigen in Rouppestraat.

Het J.N. Rouppemonument op het gelijknamige plein te Brussel.

In 1846 werd een nationale inschrijving georganiseerd, waardoor de nodige fondsen bijeengebracht werden voor de oprichting van een monument ter zijner ere. Hierin werd een wedstrijd uitgeschreven, waarvan architect Joseph Poelaert de laureaat werd. Het beeldhouwwerk is het oeuvre van Charles Auguste Fraikin. In 1848 werd dit monument (een fontein) op het Rouppeplein ingehuldigd.

GENEALOGISCH OVERZICHT

I. Henricus ROUPPE - BAUR Elisabeth

Herman Rouppe, ° Dachsen (F - Lotharingen) circa 1675 en † Boulay (F - Lotharingen) 20-2-1747. Gehuwd te Boulay (F - Lotharingen) 11-8-1708 met Elisath Baur.

Hun kinderen:

1. Jean, ° Boulay 9-11-1712.
2. Anne Christine, ° Boulay 10-3-1714.
3. Nicolas, ° Boulay 22-9-1715, gehuwd met Marie Bleumer, vier kinderen.
4. Charles, ° Boulay 13-4-1716, † Boulay 30-6-1718 (?).
5. Anne-Marie, ° Boulay 1-1-1720, † Boulay 7-1-1720.
6. Jean-Bernard, ° Boulay 30-6-1721, † Boulay 5-10-1794; luitenant chirurgijn, gehuwd met Catherine Bouchard, zes kinderen.
7. Jean-André, ° Boulay 27-12-1723, † Boulay 23-2-1775; deurwaarder, gehuwd met Anna Magdalena Bettinger, vijf kinderen.
8. Louis, ° Boulay (F - Lotharingen) 16-1-1728, † Rotterdam 1-10-1815; geneesheer, gehuwd te Rotterdam op 19-2-1764 met Engelina (Angelina) Koks (Kochs, Cokx), ° Rotterdam 3-5-1744, † Lier 4-12-1820.

II. Louis ROUPPE - KOKS (COKX) Engelina

Louis Rouppe, chirurgijn bij de scheepvaart en nadien doctor in de geneeskunde, ° Boulay (F - Lotharingen) 16-1-1728 en † Rotterdam 1-10-1815. Hij huwde te Rotterdam op 19-2-1764 met Engelina (Angelina) Koks (Kochs, Cokx), ° Rotterdam 3-5-1744, † Lier 4-12-1820.

Hun kinderen:

01. Henricus Wilhelmus, ° Rotterdam 3-7-1765, † 1816, geneesheer.
02. Nicolaus Joannes, ° te Rotterdam 17-4-1768, † te Brussel 3-8-1838, ongehuwd.
03. Anna Elisabetha, ° Rotterdam 24-6-1770, gehuwd te Waalwijk op 6-9-1800 met Pieter Olifiers (° Waalwijk, circa 1748, † Waalwijk 30-1-1806).
04. Joannes Bernardus, ° Rotterdam 1-9-1774.
05. Christina, ° Rotterdam 12-11-1775.
06. Christina, ° Rotterdam 24-3-1777.
07. Joannes Bernardus, ° Rotterdam 2-3-1779.
08. Maria Catharina, ° Rotterdam 7-6-1780.

09. Elizabetha, ° Rotterdam 2-9-1781, † Vivonne (F) 9-1-1814, gehuwd op 24-5-1801 met Leonardus Van der Voort (Boxtel 5-2-1762, † Boxtel 8-10-1809). Afstammelingen van dit echtpaar hebben hun familienaam laten wijzigen tot de dubbele familienaam "Roupe - Van der Voort". Een afstammeling, F.J.M. Roupe - Van der Voort, woonde in 1987 in het Nederlandse Vught.
10. Maria Catharina, ° Rotterdam 17-12-1784.
11. Catharina, ° Rotterdam 15-2-1787, tweeling met Bernardus.
12. Bernardus, ° Rotterdam 15-2-1787, tweeling met Catharina.

Jos LAPORTE

GERAADPLEEGDE BRONNEN

- L. FRANCOIS, Nicolas Roupe, in Nationaal Biografisch Woordenboek, dl. 6, 1974, kol. 831-836.
- L. FRANCOIS, Nicolaas Roupe (Rotterdam 1768 - Brussel 1836), "L'homme de toutes les classes et de toutes les nuances d'opinion", in Tijdschrift voor Brusselse Geschiedenis, jg. 1987, pp. 45-106.
- V. FRIS, Nicolas Jean Roupe, in Biographie Nationale, Tome 20°, Brussel, 1908-1910, kol. 229-236.
- L.J. PEELLAERT, La représentation maçonnique dans les noms de rues de Bruxelles, Brussel, 1982, pp. 344-345.
- Procès-Verbal d'installation du Citoyen Roupe, dans les fonctions de maire de Bruxelles. Séance du 11 Fructidor an 8, in Recueil des Loix de la République Française et des actes des autorités Constituées, Tome III, Cahier VII, p. 389-391.
- Albert DU BOIS, Les Bourgmestres de Bruxelles, 1830-1897, Brussel, 1897, p. 5-26.
- Cecilia VANDERVELDE, Les Champs de Repos de la Région Bruxelloise, Brussel, 1997, p. 447 (met foto van grafmonument Roupe).
- Vicomte de VARENNES, Armorial des Bourgmestres de Bruxelles, Parijs, 1921.

GENEALOGISCHE MEDEWERKING

- Briefwisseling met de Archiefdienst van het Stadsbestuur van Rotterdam, april en juni 1982.

16	V/1	17	V/2	18	V/3	19	V/4	20	V/5	21	V/6	22	V/7	23	V/8
8				IV/1				9				IV/2			
4				Henricus ROUPPE				III/1				5			
° Dachsen (F) ca 1675															
† Baulay (F) 20-2-1747															
												x Baulay (F) 11-8-1708			
2				Louis ROUPPE				II/1							
° Baulay (F) 16-1-1726															
† Rotterdam (NL) 1-10-1815												x Rotterdam (NL) 19-2-1764			
1				Nikolaas Joannes ROUPPE				I/1							
° Rotterdam (NL) 17-4-1766															
† Brussel 3-8-1838															
												ongehuwd			

24	V/9	25	V/10	26	V/11	27	V/12	28	V/13	29	V/14	30	V/15	31	V/16
12				IV/5				13				IV/6			
6				Wilhelmus COXX				III/3				7			
° Aken (D)															
† Rotterdam (NL) 15-3-1766															
												x Rotterdam (NL) 6-5-1736			
3				Engelina KOCHS (COXX)				II/2							
° Rotterdam (NL) 3-5-1744															
												† Lier 4-12-1820			